

9. B (katjusa.rucigaj@guest.arnes.si)

Dragi devetošolci!

V delovnem zvezku smo prišli skoraj že do konca, za kar si zaslužite vse pohvale. V tem tednu boste povadili še stavčne člene in odvisnike, ki smo jih zelo natančno ponovili že skupaj. Nato boste spoznali tudi, kako napišemo sožalje. Modro obarvano besedilo si zapišite ali nalepite v zvezek, rešitve vseh nalog pa tako kot vedno najdete na koncu te priloge.

In še ponovno vabilo k reševanju nacionalnega preverjanja znanja: ta teden (lahko pa tudi naslednjega oz. ko boste imeli čas) na spletni strani www.ric.si pod zavihkom Nacionalno preverjanje znanja – predmet slovenščina – 9. razred/3. triletje poiščite letošnji NPZ (kliknite na zavihek Preizkus znanja 2020; pod zavihkom Navodila za vrednotenje 2020 pa najdete rešitve). Če imate možnost, si ga natančno oglejte in ga poskusite rešiti (ne pozabite, čas pisanja je omejen na 60 minut). Sporočite mi, kako vam je šlo in kako ste s svojim znanjem zadovoljni. Če želite, mi naloge, v katerih morate tvoriti več povedi/daljšo besedilo (to je po navadi zadnja naloga), lahko pošljete na vpogled.

Če česar koli ne razumete, se mi oglasite z vprašanji. Sproti mi tudi sporočajte, kako vam gre. Ko se bomo ponovno videli v šoli, pa bomo ponovili in zaključili še tiste učne vsebine, ki so potrebne, da boste uspešno zaključili šolanje.

Vaša učiteljica Katjuša

NAVODILA ZA DELO OD 11. 5. DO 15. 5. 2020

• Po novem letu smo v šoli ponovili snov 7. in 8. razreda – **stavčne člene in podredno zloženo poved (10 vrst odvisnikov)**. Še enkrat si preberite obe razlagi v svojem zvezku (stavčni členi in odvisniki) ter razpredelnici v delovnem zvezku na straneh 151 (enostavna poved – stavčni členi) in 152 (dvostavna poved – podredno zložena poved). Kratek povzetek si lahko še enkrat zapišete v zvezek (modro obarvano):

STAVČNE ČLENE vedno določamo samo v ENOSTAVČNI povedi (1 povedek = 1 stavek).

Stavčni členi so: **povedek**, **osebek**, **prislovna določila** (p. d. časa, p. d. kraja, p. d. načina, p. d. vzroka) in **predmet**. Vedno najprej poiščemo povedek (osebno glagolsko obliko), saj se ostali stavčni členi zbirajo okrog njega. Pazimo, da se po vsakem stavčnem členu pravilno vprašamo (in ga znamo pravilno podčrtati) in da upoštevamo vrstni red določanja stavčnih členov.

ODVISNIKE iščemo in določamo v DVOSTAVČNI PODREDNO zloženi povedi. To pomeni, da je v povedi en stavek **glavni stavek**, **odvisni stavek** pa je od njega »odvisen« (daje nam dodatno informacijo o glavnem stavku); odvisnik se vedno začne z veznikom. Poznamo 10 vrst odvisnikov. Pazimo, da se po odvisnikih pravilno vprašamo (in jih znamo tudi pravilno podčrtati). **Upoštevajte naš način dela: obkrožimo veznik, podvijugamo glavni stavek, se ustrezno vprašamo po odvisniku in ga pravilno podčrtamo oziroma poimenujemo.** Pazite: Pri nalogah, ko pretvarjamo enostavno poved v dvostavno (stavčni člen v odvisnik), je treba dodati vejico, veznik in še eno osebno glagolsko obliko v odvisnik. Ko pretvarjamo dvostavno poved v enostavno (odvisnik v stavčni člen), pa ravno obratno: znebimo se veznika, vejice in osebne glagolske oblike iz odvisnika.

Ko ponovite obe učni vsebini, se lotite nalog v **delovnem zvezku na str. 105–112 (naloge od 1 do 22) Vaja dela mojstra**. Naloge od 1 do 13 so vaje za stavčne člene, naloge od 14 do 22 pa vaje za odvisnike. Svoje odgovore nalog iz DZ **preverite v rešitvah**, ki jih najdete na koncu te priloge ali pa na povezavi Mladinske knjige https://www.mladinska.com/sola/ucbeniki_mkz/resitve-nalog#Sloven%C5%A1%C4%8Dina,%209.%20razred pod zavihkom 9. razred: Slovenščina 9, samostojni delovni zvezek 2. del (na straneh 46–50).

- Za obravnavo nam je v delovnem zvezku ostala le še zelo kratka učna vsebina o **sožalju** (delovni zvezek str. 136–139). Zapis kratke razlage v zvezek (modro obarvano): **SOŽALJE** je besedilo, s katerim izrazimo sočutje z nekom, ki je izgubil koga od svojih bližnjih. Sožalje je lahko ustno ali pisno (lahko ga izrečemo ali zapišemo) ter neuradno ali uradno (glede na to, kako dobro poznamo naslovnika). Pisno sožalje je kratko, v njem sožalje naslovniku izrazimo z besedami *Izrekam ti/vam iskreno sožalje* ipd. Umrlega lahko tudi na kratko označimo in zapišemo, zakaj je bil za nas pomemben.

Po zapisu razlage se lotite nalog v **delovnem zvezku na str. 136–139 (naloge od 1 do 7, ni pa potrebno rešiti nalog 1.a in 8.)**. Svoje odgovore **preverite v rešitvah**, ki jih najdete na koncu te priloge ali pa na povezavi Mladinske knjige https://www.mladinska.com/sola/ucbeniki_mkz/resitve-nalog#Sloven%C5%A1%C4%8Dina,%209.%20razred pod zavihkom 9. razred: Slovenščina 9, samostojni delovni zvezek 2. del (na straneh 60–61).

9. B – REŠITVE (DELOVNI ZVEZEK): VAJA DELA MOJSTRA (STAVČNI ČLENI, ODVISNIKI)

2. naloga: (Besedilo govori) o običaju – kolednikih.

3. naloga: sabljo in nož/**zvezdo in lučko**/zvezdo in sabljo/lučko in sabljo/nož in lučko/**kredo in zvezdo**.

4. naloga: *Po smislu, npr.:* Nekoč so se koledniki takoj po odpetih pesmih skrili za hiši, danes pa se ne skrivajo več, saj so veseli, če jih ljudje – še posebno otroci – vidijo.

5. naloga: *Po smislu, npr.:* Ne, skupine ne pojejo istih pesmi, saj starejši koledniki pojejo narečne pesmi, mlajši koledniki pa v pesmih kakšne besede spremenijo.

6. naloga:

A Enostavnih povedi.

C Priredno zloženih povedi.

B Podredno zloženih povedi.

Č Nobenih, vseh povedi je enako.

7. naloga: a-naloga: voščijo

napišemo se kažejo

b-naloga: DA **NE**

V prvi povedi je osebek koledniki, v 2. povedi ni zapisanega osebk, a je ta »skrit« v glagolu (mi napišemo), v 3. povedi je osebek razlike.

c-naloga:

1. poved: praznike – Kaj?

2. poved: začetnice imen treh kraljev in leto obiska – Kaj?

3. poved: le v besedilih pesmi – V čem?

8. naloga: *Po smislu, npr.:* V povedi imamo p. d. č. (pred leti, po odpetih pesmih), p. d. k (za hišo), p. d. n (hitro), nimamo pa prislovnega določila vzroka, po katerem se vprašamo zakaj.

9. naloga: povedek: **so namenili**, osebek: **koledniki**, predmet v roditelju: /, prislovno določilo vzroka: **zaradi pomanjkanja**

10. naloga:

V prazničnem času so po vaseh hodili **božični koledniki**.

To so bili **vaški fantje**.

Besedila pesmi kolednic so bila skoraj v vsaki drugačna.

Na Gorenjskem so peli **tudi šestletni otroci**.

11. naloga:

Izpisani predmet	Vprašalnica	Sklon
s svojim očetom	S kom?	orodnik/or./O
ji	Komu?	dajalnik/daj./D
nekaj zanimivosti o kresovih	Koga/Kaj?	tožilnik/tož./T
tudi praktičen namen	Kaj?	tožilnik/tož./T
organizacijo prireditve	Kaj?	tožilnik/tož./T

12. naloga:

V razpadajoči hiši se poleti zbirajo vaški otroci.

V razpadajoči hiši? – Kje se zbirajo?, p. d. k.; poleti – Kdaj se zbirajo?, p. d. č.

Zaradi vzdrževalnih del v letnem času na avtocesti nastajajo zastoji.

Zaradi vzdrževalnih del – Zakaj nastajajo?, p. d. v; v letnem času – Kdaj nastajajo?, p. d. č.; na avtocesti – Kje nastajajo, p. d. kr.

Od nenehnih skrbi je Tinina babica včeraj dobila vročino.

Od nenehnih skrbi – Zakaj je dobila?, p. d. v; včeraj – Kdaj je dobila, p. d. č.

Od Kranja do Ljubljane je Jera brez večjih težav prebrala govorni nastop.

Od Kranja – Od kod je prebrala?, p. d. k.; do Ljubljane – Do kod je prebrala?, p. d. k.; brez večjih težav – Kako je prebrala, p. d. n

13. naloga: *Po smislu, npr.*

počitnice (prisil. dol. č.): **Med počitnicami** sem prebral veliko zanimivih knjig.

počitnice (predmet v rod.): Vsako leto se razveselim **počitnic**.
dežela (predmet v tož.): S svojo mlajšo sestrično sem obiskala **deželo**.
dežela (prisl. dol. kr.): Sosed je s težkim srcem prodal hišo **na deželi**.
nevarnost (prisl. dol. vz.): **Zaradi nevarnosti** smo vsi stekli na prosto.
nevarnost (osebek): **Nevarnost** je minila, zato so se vsi vrnili v svoje domove.

14. naloga:

Poved s prilastkovim odvisnikom:

To je tudi običaj, ki so ga ljudje sprejeli.

Poved s časovnim odvisnikom:

Pa še posebno vzdušje je, ko je povsod razsvetljeno.

Poved z načinovnim odvisnikom:

Skupine se razdelijo tako, da lahko s petjem razveselijo čim več ljudi.

15. naloga: *Pred leti so se koledniki po odpetih pesmih hitro skrili za hišo, da jih ljudje niso videli.*

Po odvisniku se vprašamo zakaj + povedek glavnega stavka. DA NE

(Po odvisniku se vprašamo čemu + povedek glavnega stavka.)

Odvisnik stoji za glavnim stavkom. DA NE

Ker so koledniki imeli s sabo sekire, sablje in podobno orožje, koledovanje ni vedno potekalo mirno.

1. stavek je odvisni stavek. DA NE

Po njem se sprašujejo z vprašalnico zakaj + s povedkom glavnega stavka in spada med vzročne odvisnike.

DA NE

Če sta se srečali dve skupini, je včasih izbruhnil pretep.

Odvisnik je mogoče pretvoriti v stavčni člen. DA NE

(Ob srečanju dveh skupin je včasih izbruhnil pretep.)

Veznik če se lahko pojavi tudi v ostalih odvisnikih. DA NE

(Uporablja se lahko tudi v osebkovem, predmetnem odvisniku.)

16. naloga:

Jeri so povedali, da mora naslednje jutro oddati seminarsko nalogo.

Medtem, ko je Polona govorila, so jo najmlajši radovedno opazovali. **(Medtem ko ...)**

Lastovke, ki gnezdi v sosedovem hlevu, bodo kmalu odletele.

Kaja je zjutraj odšla na izlet, ne, da bi o tem povedala svojim staršem. **(... , ne da ...)**

Gospoda Bregarja je zanimalo, koliko časa bodo še ropotali gradbeni stroji.

Ker se je Eva domov vrnila, pozno, so bili njeni domači že zaskrbljeni. **(... vrnila pozno, ...)**

Kljub temu, da je v rokah držala vrečke, je brez težav odprla vhodna vrata. **(Kljub temu da ...)**

Če bo Klemen govoril tako glasno, bo čez nekaj let imel težave s svojim glasom.

17. naloga:

Ker smo se zbudili prepozno, smo šoloobvezni otroci zamudili šolski avtobus.

Zakaj smo zamudili? **vzročni odvisnik**

Medtem ko je oče popravljal kolo, je Tim delal referat za geografijo.

Kdaj je delal? **časovni odvisnik**

Štricu je uspelo sestaviti garderobno omaro, ne da bi prej prebral priložena navodila.

Kako je uspelo sestaviti? **načinovni odvisnik**

Hišo, ki je bila v lasti Potokarjevih že nekaj let, so morali obnoviti.

Katera hiša? **prilastkov odvisnik**

Domna je zanimalo, zakaj ga televizija ni povabila na avdicijo.

Kaj je zanimalo? **osebkov odvisnik**

Kljub temu da je zidar že trikrat popravil steno, oče še vedno ni bil zadovoljen z njo.

Kljub čemu ni bil zadovoljen? **dopustni odvisnik**

Na morje bomo prispeli v treh urah, če na cesti ne bo prehude gneče.

Pod katerim pogojem bomo prispeli? **pogojni odvisnik**

Miha se je spraševal, zakaj ima Rok kljub sončnemu vremenu na glavi zimsko kapo.

Kaj se je spraševal? **predmetni odvisnik**

Kamor je Nik med prireditvijo pogledal, so se ljudje iz srca smejali.

Kje so se smejali? **krajevni odvisnik**

Petra je na pošto odnesla pismo, da bi ga poslala priporočeno.

Čemu je odnesla? **namerni odvisnik**

Pri Novakovih niso točno vedeli, kje živijo njihovi znanci.

Česa niso vedeli? **predmetni odvisnik**

Odkar je oče ponovno v službi, me na trening vozi starejši brat.

Od kdaj vozi? **časovni odvisnik**

Plezanja po steni se je vsak lotil, tako kot je znal.

Kako se je lotil? načinovni odvisnik

Jure je odlično odigral skladbo, čeprav so nekateri dvomili vanj.

Kljub čemu je odigral? dopustni odvisnik

Kdor je bil poklican, je moral dvigniti roko.

Kdo je moral dvigniti? osebkov odvisnik

Očetov prijatelj, s katerim je v mladosti veliko potoval, se je odselil v Nemčijo.

Kateri (očetov) prijatelj? prilastkov odvisnik

Če se želiš uvrstiti v reprezentanco, moraš vsak dan resno trenirati.

Pod katerim pogojem moraš trenirati? pogojni odvisnik

18. naloga: Na primer:

(Poved s časovnim odvisnikom): **Ko je Jure tiho stopil v hišo, je pri mizi zagledal babico.**

(Poved z vzročnim odvisnikom): **Ker je Tevž za seboj slišal nenavadne zvoke, je stekel proti domu.**

(Poved z dopustnim odvisnikom): **Čeprav Veronika zelo rada riše portrete, na natečaju ni bila nagrajena./Veronika zelo rada riše portrete, čeprav na natečaju ni bila nagrajena.**

(Poved z namernim odvisnikom): **Sošolec je nenadoma stopil proti Timu, da bi ga presenetil.**

(Poved prilastkovim odvisnikom): **Na drevo, ki je stalo za hišo, smo dali ptičjo hišico.**

(Poved z načinovnim odvisnikom): **Primož je zapeljal čez križišče, ne da bi se pri rumeni luči ustavil.**

(Poved z dopustnim odvisnikom): **Maja je spekla okusno čokoladno torto, čeprav ni imela recepta.**

19. naloga: Na primer:

Potem ko si je Lea ogledala film, je brez težav zaspala./Lea je brez težav zaspala, potem ko si je ogledala film.

Ker je/bo odpotoval v Bruselj, je gospod Bogataj odpovedal vsa svoja predavanja./Gospod Bogataj je

odpovedal vsa svoja predavanja, ker je/bo odpotoval v Bruselj.

Jera mi je pred preizkusom še enkrat pojasnila, kako je zgrajen atom.

(Tam) kjer je igrišče, so se tudi odrasli počutili kot otroci./Tudi odrasli so se počutili kot otroci, kjer je igrišče.

Jure je s starta stekel, kot da je/da bi bil ubežnik.

Kdor je odkrit/odkritega srca, ima vedno okoli sebe veliko prijateljev./Okoli sebe ima vedno veliko prijateljev, kdor je odkrit/odkritega srca.

Nenadoma je Dare začutil v prsih bolečino, ki ga je pekla.

Ker je bilo sojenje pristransko, so se igralci nasprotne ekipe pritožili delegatu tekme./Igralci nasprotne ekipe so se pritožili delegatu tekme, ker je bilo sojenje pristransko.

20. naloga: Na primer:

Jaka je vedel o stričevem prihodu v Slovenijo.

Kljub Sonjinemu prihodu v hišo skozi stranska vrata jo je Nik opazil.

Zaradi treme pred nastopom jim je mentorica namenila nekaj spodbudnih besed.

Po opravljenem bratovem voznškem izpitu me je peljal do babice v sosednji kraj.

Tina je stekla v hišo vsem povedat zanimivo novico.

Sosed je kupil novo rdeče kolo.

V primeru premalo prijavljenih učencev naslednje leto ne bo izbirnega predmeta retorika.

Prodajalec časopisov je že zgodaj zjutraj v svojem kiosku.

21. naloga:

• Na trgu smo se obrnili in se po pločniku sprehodili do mestnega parka.

A S časovnim odvisnikom. B Z načinovnim odvisnikom. C Z namernim odvisnikom.

• Del poti smo hoteli prehoditi, zato smo avto pustili na bližnjem parkirišču.

A S prilastkovim odvisnikom. B S krajevnim odvisnikom. **C Z vzročnim odvisnikom.**

• Pot je bila tudi za prave pohodnike precej zahtevna, vendar smo zanjo porabili le 2 uri.

A Z osebkovim odvisnikom. **B Z dopustnim odvisnikom.** C S pogojnim odvisnikom.

22. naloga: Po smislu, npr.:

Prilastkov odvisnik:

V gozdu, **ki se je razprostiral nad hišo**, je neurje naredilo veliko škode.

Pogojni odvisnik:

Če ne bi dobila nepričakovanih obiskov, bi imela že včeraj popleskano vse stanovanje.

Dopustni odvisnik:

Jan ni izdal svojih prijateljev, **čeprav je poznal vso resnico o nesreči.**

Osebkov odvisnik:

Kdor prekrši pravila šolskega reda, mora pospraviti in očistiti jedilnico.

Časovni odvisnik:

Planinci se niso uspeli pravočasno umakniti, **ko se je sprožil snežni plaz.**

Vzročni odvisnik:

Ker je končno posijalo sonce, so vsi veseli nadaljevali pot proti vrhu.

1. naloga: b-naloga: Po smislu, npr.: **DA** NE Za človekom ostane samo tisto, kar je ustvaril v času življenja, in sicer njegovi potomci, njegove stvaritve, spomin nanj.

2. naloga: a-naloga:

1. besedilo: **v svojih pesmih bo za nas živel naprej.**

2. besedilo: **v svojih pesmih bo vedno z menoj.**

b-naloga: Besedili sta nastali **ob Andrejevi smrti/smrti pesnika Andreja**. Obe sta namenjeni **Andrejevi ženi/ženi pokojnega (Andreja)/soprogu**. Prvo ji je napisal (**urednik**) **Gašper Kolar**, ki je **dolgoletno sodeloval z njenim možem/z umrlim skupaj delal**, drugo pa ji je poslala **njena prijateljica Ana**, ki je **prijateljevala s pokojnim/bila Andrejeva prijateljica**.

c-naloga:

A Da bi naslovnika obvestila o dogodku.

C Da bi naslovniku izrazila svoje sočutje.

B Da bi naslovniku predstavila svoje mnenje.

C Da bi jima naslovnik sporočil svoje občutke.

3. naloga: osmrtnica/ocena/pripoved o življenju/**sožalje**/opis življenja

4. naloga: 1. besedilo: **Vam izrekamo iskreno sožalje**, 2. besedilo: **Vem, koliko ti je pomenil, in težko najdem besede, s katerimi bi ti izrekla sožalje ob smrti moža.**

5. naloga:

	Vrsta besedila (uradno, neuradno)	Dve značilnosti
Urednikovo besedilo	uradno	spoštljiv nagovor, vikanje, podpis z imenom in priimkom ter funkcijo
Anino besedilo	neuradno	prijateljski nagovor, tikanje, podpis le z imenom, osebno sožalje

6. naloga: Po smislu, npr.:

Urednik: **Verjetno je zaradi odsotnosti napisal pisno sožalje.**

Prijateljica: **Prijateljica je zaradi osebne prizadetosti ob smrti prijatelja to lažje izrazila pisno.**

7. naloga: a-naloga: **sočustvujem (s tabo)** – podpiram (te) – **žalujem (s tabo)** – opravičujem se (ti) – **žalostim se (s tabo)** – žalim (te) – stojim (ti) ob strani – stopim (ti) ob bok

b-naloga: svojemu vrstniku: **Sočustvujem s teboj.**, učiteljici: **Iskreno sožalje.**